

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Данила Галицького
ФАКУЛЬТЕТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

“Затверджую”
Голова Вченої ради ФПДО
Декан ФПДО доц. О.Є.Січкоріз

"__17__" _____12_____ 2018 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
інтернатури зі спеціальності
" ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА"

Засідання методичної комісії
“ 03 “ 12 2018 р.” протокол №256

Завідувач кафедри

д.м.н., проф. Лаповець Л.Є.

Засідання методичної комісії
“ 13 ” 12 2018 р.”

протокол №4

Голова методичної комісії

к.м.н., доц.Січкоріз О.Є.

1.3.1. **Мета циклу:** набути інтернами кваліфікації спеціаліста з лабораторної діагностики у відповідності з номенклатурою лікарських спеціальностей.

1.3.2. Розрахунок годин циклу інтернатури за спеціальністю “Лабораторна діагностика”.

Очна частина навчання - 6 місяців (920 год)

Дисципліна	Лекції (год)	Практичні заняття (год)	Семінарські заняття (год)	Самостійна робота (год)	Всього (год)
Лабораторна діагностика	66	296	86	204	652
Додаткові програми:					
Медична інформатика					6
Фтизіатрія					8/2
Радіаційна медицина					8/2
Медицина катастроф					8/2
Клінічна імунологія					16/4
Епідеміологія					8/2
Інфекційні хвороби					8/2
СНІД та вірусні гепатити					8/2
Лабораторна діагностика шкірно венеричних хвороб					16/4
Невідкладні стани в педіатрії					40/10
Невідкладні стани в хірургії					24/6
Невідкладні стани в акушерстві та гінекології					24/6
Невідкладні стани в терапії					40/10
Анастезіологія і реаніматологія					24/6
Основи медичної стандартизації					12/2
Фармакологія					2
Протидія насильству в сім'ї та медична психологія					8/2
Медичне право					8/2
Всього	66	296	86	204	268/64
Разом					920/268(с.р)

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
лекцій для лікарів-інтернів
зі спеціальності “Лабораторна діагностика”

№	К о д и	Назва теми	К-ть год.
1	13 1-10 1-7	Основи організації лабораторної служби. Міжнародна система одиниць (СИ) в клінічній лабораторній діагностиці.	2
2	1 4 1-2 1-5 3 3-5	Контроль якості лабораторних досліджень. Методи статистичної обробки результатів лабораторних досліджень.	2
3	2 1 1-6 1-4	Будова органів і тканин, ознаки проліферативних, регенеративних процесів. Морфо- та гістогенез пухлин	2
5	4 1 1-2 1-2	Сучасне вчення про кровотворення. Регуляція гемопоезу.	1
6	4 1 2 1-3	Сучасна схема кровотворення (загальна характеристика). Морфологія і функції клітин.	2
7	4 1 5 1-3	Будова і функції кісткового мозку. Підрахунок мієлограми. Кістково-мозкові індекси.	2
8	4 4 1-2 1-3	Анемії, пов'язані з порушенням кровотворення	2
9	4 4 7-8 1-7	Гемолітичні анемії. Клініко-лабораторні показники	2
10	4 2 2 1-3	Гострі лейкемії. Класифікація, етіопатогенез, клініко-лабораторні показники	2
11	4 2 3-5 1-2	Хронічні мієлопроліферативні захворювання. Клініко-лабораторні показники	2
12	4 3 1-4 1-5	Діагностика патологічних процесів лімфоїдної тканини (реактивні зміни і пухлинні процеси в л/в, екстранодальних органах)	2
13	4 7 1 1-2	Реактивні зміни крові і к/м (лейкемоїдні реакції). Клінічна лабораторна діагностика	2
14	8 1 1-8 1-4	Сучасне уявлення про гемостаз. Судинно-тромбоцитарний і коагуляційний гемостаз.	2
15	8 3 1-4 1-4	Порушення системи гемостазу. Клініко-лабораторні показники.	2
16	5 1 1-3 1-4 1-3 5 1 3 1	Лабораторне дослідження харкотиння, фізичні властивості, мікроскопічні елементи і бактеріологічне дослідження. Лабораторна характеристика харкотиння при неспецифічних процесах в легенях (бронхіти, пневмонія, абсцес легень).	2
17	5 1 3 4-7 5 1 3 2	Патогенез і клініка туберкульозу легень. Харкотиння при туберкульозі легень.	2
18		Новоутвори органів дихання. Клініко-лабораторна діагностика.	2
19	5 2 1 1-4	Анатомо-гістологічна будова органів травлення. Дослідження і клінічна оцінка секреторної функції шлунка.	2
20		Новоутвори органів травлення	1
21	5 3 1-3 1-8 5 3 4 1-2	Коротка анатомо-гістологічна характеристика органів сечовиділення. Дослідження фізико-хімічних властивостей сечі. Мікроскопічне дослідження сечі (організовані, неорганізовані осадки сечі).	2
22	5 3 5 1-2 5 3 6 1-1	Лабораторна діагностика циститів, гострих і хронічних пієлонефритів. Діагностика скритого запалення. Нефротичний синдром (ліпоїдний нефроз, амілоїдоз). Гостра ниркова недостатність	2
23	5 3 6 3	Новоутвори органів сечовиділення. Клініко-лабораторна діагностика	1
24	5 4 1 1-4	Анатомо-гістологічна будова жіночих статевих органів. Кольпоцитодіагностика. Визначення гормонального профілю.	2
25		Дослідження вагінального виділення при запальних процесах (елементи запалення, трихомонади, гонококи, грибки).	2
26	5 4 3-7 1-4	Анатомо-гістологічна будова чоловічих статевих органів. Дослідження сім'яної рідини. Діагностика чоловічого безпліддя та простатитів .	2
27		Новоутворення статевих органів.	2
28	5 5 1-4 1-5	Коротка анатомо-гістологічна характеристика центральної нервової системи. Лабораторні методи дослідження ліквору.	2
29	5 6 1-4 1-3	Коротка анатомо-гістологічна характеристика серозних оболонок. Лабораторна діагностика специфічних і неспецифічних запальних захворювань серозних оболонок.	2
30	7 1 9 1 8 1-3	Білки плазми крові. Загальна характеристика основних білків крові. Утворення кінцевих продуктів обміну білків. Патологія білкового обміну.	2
31	7 2 8 1-9	Ензимодіагностика при захворюваннях серцево-судинної системи, печінки, м'язової системи і злоякісних новоутворів.	2
32	7 3 2-6 1-3	Лабораторна діагностика порушень обміну вуглеводів.	2
33	7 4 3-8 1-6	Лабораторна діагностика гіперліпопротеїдемії. Порушення обміну ліпідів	2

		при захворюваннях.	
34	7 9 1 1-11	Патологія водно-електролітного обміну. Поняття про кислотно-лужний стан крові.	3
35		Лабораторна діагностика порушень пігментного обміну	2
		ВСЬОГО	66

Зав.кафедри клінічної
лабораторної діагностики
професор

Лаповець Л.Є.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
семінарських занять для лікарів-інтернів
зі спеціальності “Лабораторна діагностика”

№	Назва теми	Кількість годин
1	Контроль якості лабораторних досліджень та статистична обробка даних.	4
2	Кровотворення. Характеристика клітин крові. Підрахунок мієлограми. Клініко-діагностичне значення змін клітинного складу та індексів	6
3	Лабораторна діагностика анемії.	6
4	Клініко-лабораторна діагностика гострих та хронічних лейкозів	6
5	Лабораторна діагностика порушень гемостазу	6
6	Лабораторна діагностика туберкульозу легень, новоутворів та інших хвороб органів дихання	6
7	Лабораторна діагностика захворювань органів травлення	4
8	Лабораторна діагностика запальних захворювань, новоутворів органів сечовидільної системи	6
9	Лабораторна діагностика запальних захворювань та новоутворів статевих органів.	6
10	Лабораторна методи дослідження показників обміну білків.	6
11	Принципи ензимодіагностики в кардіології, гепатології, онкології, нефрології.	6
12	Лабораторна діагностика порушень вуглеводного обміну	6
13	Лабораторна діагностика порушень ліпідного обміну	6
14	Лабораторна діагностика паразитарних хвороб	6
	Разом	80
	Заключна атестація	6

Зав.кафедри клінічної
лабораторної діагностики
професор

Лаповець Л.Є.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
практичних занять для лікарів-інтернів
зі спеціальності “Лабораторна діагностика”

№	Назва теми	К-ть год.
1	Правила проведення забору крові для клінічного аналізу. Приготування мазків крові і товстої краплі. Визначення ШОЕ.	6
2	Підрахунок клітин крові.	4
3	Фарбування мазків крові , товстої краплі методом Романовського-Гімза, Папенгейма.	6
4	Визначення гемоглобіну крові .	4
5	Вивчення морфології клітин крові у мазках. Правила підрахунку лейкограми	4
6	Підрахунок лейкограми при зсувах.	4
7	Характеристика лейкоцитозів та лейкопеній, дегенеративних змін лейкоцитів, діагностичне значення	6
8	Лейкопоез, вивчення морфології клітин в препаратах крові і к/м.	4
9	Еритропоез. Вивчення морфології клітин в мазкахп/к та пунктатах к/м	4
10	Тромбоцитопоез. Вивчення морфології клітин в препаратах крові та пунктатах к/м	4
11	Підрахунок мієлограми. Кістково-мозкові індекси.	10
12	Вивчення мазків крові і к/м при залізодефіцитній анемії.	4
13	Вивчення мазків крові і к/м при мегалобластних анеміях (В ₁₂ -дефіцитна, фолісводефіцитна).	4
14	Фарбування мазків крові для підрахунку ретикулоцитів, клінічна оцінка кількості ретикулоцитів.	4
15	Вивчення мазків крові і к/м при спадкових гемолітичних анеміях (мікросфероцитозі, овалоцитозі).	4
16	Визначення осмотичної резистентності еритроцитів.	4
17	Вивчення мазків крові при набутих гемолітичних анеміях.	6
18	Цитохімічні дослідження в гематології. Гостра мієлобластна лейкемія (М ₁ , М ₂). Гостра промієлоцитарна лейкемія (М ₃). Картина п/к і к/м.	2
19	Гостра моно- і мієломонобластна лейкемія (М ₄ , М ₅). Картина п/к і к/м	2
20	Гостра еритролейкемія (М ₆), мегакаріобластна лейкемія (М ₇), лейкемія з мінімальною диференціацією (М ₀). Картина п/к і к/м.	4
21	Гостра лімфобластна лейкемія. Картина п/к і к/м.	4
22	Вивчення мазків крові і к/м, клініко-лабораторних ознак при хронічному мієлолейкозі в різних стадіях перебігу.	4
23	Вивчення мазків крові і к/м при сублейкемічному мієлофіброзі з різними гематологічними проявами та хронічному еритромієлозі	4
24	Вивчення мазків крові і к/м при хр.мієломоноцитарному, моноцитарному та мегакаріоцитарному лейкозах.	4
25	Вивчення мазків крові і к/м, пунктів лімфовузлів при хр. лімфолейкозі та його різновидах.	6
26	Вивчення мазків крові і к/м при лейкемоїдних реакціях.	4
27	Вивчення мазків крові і к/м при парапротеїнемічних гемобластозах.	4
28	Вивчення препаратів пунктів л/в при патологічних процесах лімфоїдної тканини (реактивні зміни і пухлинні процеси)	6
29	Лабораторна діагностика порушень судинно-тромбоцитарного гемостазу. Приготування мазків крові, фарбування, підрахунок тромбоцитів.	4
30	Визначення протромбіну, АЧР, толерантності плазми до гепарину, фібриногену.	6
31	Дослідження продуктів деградації фібрину, фібринмономерних комплексів у крові.	6
32	Дослідження харкотиння при запальних захворюваннях бронхів, при бронхіальній астмі.	2
33	Дослідження харкотиння при бронхоектатичній хворобі, абсцесі легень	2
34	Дослідження харкотиння при туберкульозі легень. Бактеріоскопічні дослідження, пофарбування по Цілю-Нільсену.	4
35	Новоутвори органів дихання. Клініко-лабораторна діагностика.	6
36	Методи визначення кислотності шлункового вмісту. Визначення пепсину, уропепсину, оцінка кислотності шлункового вмісту по ацидотесту.	2
37	Методи отримання дуоденального вмісту. Фізичні властивості, мікроскопія жовчі. Біохімічні дослідження жовчі, клінічна оцінка.	2
38	Копрологічні дослідження оцінки травної функції.	4
39	Дослідження фізико-хімічних властивостей сечі: визначення білка, глюкози, кетонових тіл, уробіліногену, білірубину, уробілінових тіл, порфі-	4

	ринів (якісні проби).	
40	Мікроскопічне дослідження сечі при циститах.	4
41	Мікроскопічне дослідження сечі при пієлонефритах.	4
42	Мікроскопічне дослідження сечі при гострих і хронічних гломерулонефритах.	4
43	Лабораторна діагностика скритого запального процесу в сечовидільній системі.	4
44	Мікроскопічне дослідження сечі при нефротичному синдромі, гострій нирковій недостатності, нефропатії, туберкульозі органів сечовиділення.	4
45	Новоутвори органів сечовиділення, лабораторна діагностика.	6
46	Пофарбування препаратів для цитологічних та кольпоцитологічних досліджень.	4
47	Кольпоцитодіагностика. Визначення гормонального профілю. Кольпоцитологічні індекси.	4
48	Типи кольпоцитологічних мазків. Клінічне значення.	4
49	Визначення ступеня чистоти. Діагностика запальних процесів жіночої статеві системи. Пофарбування мазків за Грамом.	4
50	Дослідження сім'яної рідини. Фізичні властивості, мікроскопія, вивчення пофарбованих препаратів.	4
51	Дослідження соку простати. Цитодіагностика пухлин передміхурової залози і яєчок.	4
52	Новоутвори статевих органів, лабораторна діагностика	6
53	Дослідження ліквору: фізико-хімічні властивості, підрахунок клітинних елементів, клінічна оцінка.	6
54	Дослідження серозних рідин. Фізико-хімічні дослідження, мікроскопія. Диференційна діагностика трансудатів, ексудатів.	6
55	Визначення білкових фракцій крові, діагностичне значення диспротеїнемій	4
56	Визначення загального білка сироватки крові.	2
57	Визначення С-реактивного протеїну, ревмофактора, антистрептолізину "О". Клінічна оцінка.	2
58	Визначення сечовини, креатиніну сироватки крові.	2
59	Визначення сечової кислоти сироватки крові.	2
60	Визначення активності ЛДГ і її ізоферментів в сироватці крові. Клінічна оцінка.	2
61	Визначення активності амінотрансфераз (АСТ, АЛТ) в сироватці крові. Клінічна оцінка.	2
62	Визначення активності альфа-амілази в крові і сечі.	2
63	Визначення активності лужної і кислої фосфатаз в сироватці крові	2
64	Визначення активності альдолази і холінестерази в сироватці крові, діагностичне значення.	2
65	Визначення активності гамма-глутамілтрансферази в сироватці крові, діагностичне значення.	2
66	Визначення в сироватці крові активності креатинкінази. Клінічна оцінка.	2
67	Визначення глюкози в сироватці крові, діагностичне значення.	2
68	Проведення стандартизованого глюкозотолерантного тесту. Оцінка показників.	2
69	Визначення глікозильованого гемоглобіну, діагностичне значення.	2
70	Визначення загальних ліпідів і тригліцеридів в сироватці крові.	2
71	Визначення холестерину і фосфоліпідів в сироватці крові.	2
72	Визначення ліпопротеїдів сироватки крові (електрофорез, експрес-метод). Типи гіперліпопротеїдемій.	2
73	Визначення білірубину, його похідних в сироватці крові, уробілінових тіл в сечі.	2
74	Визначення копро- і уропорфіринів, порфобіліногену в сечі.	2
75	Визначення натрію і калію в сироватці крові.	2
76	Визначення кальцію і фосфору в сироватці крові.	2
77	Визначення магнію і хлору в сироватці крові.	2
78	Визначення заліза і залізов'язуючої здатності сироватки крові.	2
79	Визначення показників КЛС крові.	4
80	Демонстрація і вивчення препаратів з основними гелмінтами людини.	3
81	Найпростіші. Демонстрація і вивчення препаратів.	3
	В с ь о г о	296

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
самостійної роботи для лікарів-інтернів
зі спеціальності “Лабораторна діагностика”

№	Назва теми	Кількість годин
1	Контроль якості лабораторних досліджень, характеристика і значення показників.	4
2	Характеристика показників загального клінічного аналізу крові, проведеного на гематологічному аналізаторі.	2
3	Будова камери Горяєва, Фукса-Розенталя, мікроскопу, правила роботи	2
4	Характеристика методів зафарбування мазків крові, товстої краплі	2
5	Особливості гематологічних показників у дитячому віці	4
6	Функції гранулоцитів	4
7	Функції агранулоцитів	4
8	Ознаки нормальної та патологічної регенерації еритроцитів	2
9	Спадкові та набуті дегенеративні зміни у лейкоцитах	2
10	Зсуви лейкоцитарної формули, їх причини, види, характеристика	4
11	Клініко-діагностичне значення змін показників мієлограми та індексів при реактивних станах	6
12	Клініко-лабораторна діагностика гемоглобінопатій та таласемій	4
13	Лабораторні ознаки набутих імунних гемолітичних анемій. Проба Кумбса, діагностичне значення	2
14	Характеристика гематологічних показників при мієлодиспластичному синдромі	4
15	Методи діагностики лейкемій: цитохімічні, імунофенотипування, цитогенетичні, молекулярно-генетичні	4
16	Особливості перебігу лейкемій у дитячому віці та дорослих, лабораторні ознаки	4
17	Лабораторні ознаки стадій перебігу хронічних мієлопроліферативних захворювань	4
18	Критерії лабораторної діагностики пухлин лімфоїдного походження у пунктатах лімфовузлів, мазках крові та мієлограмі.	4
19	Методи і схеми дослідження гемокоагуляції	4
20	Діагностичне значення дослідження мегакаріоцитограми	2
21	Характеристика лабораторних методів оцінки функцій тромбоцитів	2
22	Диференційна діагностика гемофілій	2
23	Лабораторний контроль за антикоагулянтною терапією прямої і непрямой дії.	4
24	Правила розробки біоматеріалу, приготування мазків, методи пофарбування харкотиння.	4
25	Характеристика харкотиння при ураженнях бронхів	2
26	Лабораторна діагностика пневмоконіозів та пневмомікозів	4
27	Методи лабораторної діагностики легеневого та позалегенового туберкульозу	2
28	Цитологічні критерії проліферативних і пухлинних станів.	4
29	Характеристика харкотиння при пухлинних процесах в органах дихання	2
30	Діагностичне значення проб Нечипоренко, Аддіс-Каковського, Земницького	2
31	Причини, види та оцінка протеїнурії	2
32	Діагностичні критерії нефротичного синдрому	4
33	Причини та оцінка гематурії.	4
34	Дослідження сечі за допомогою аналізаторів. Оцінка показників	4
35	Діагностичне значення дослідження дуоденального вмісту	4
36	Дослідження властивостей шлункового вмісту. Дослідження хелікобактеру та імунофенотипування	4
37	Беззондові методи дослідження секреторної функції шлунка, їх оцінка	4
38	Характеристика копрограми при різних порушеннях процесів травлення	4
39	Трактування цитологічної картини при передпухлинних станах та новоутворах органів травлення.	4
40	Основи гормональної кольпоцитодіагностики	2
41	Характеристика кольпоцитологічних індексів	2
42	Цитодіагностика дисплазій шийки матки	2
43	Класифікація типів цитологічних заключень по дослідженню вагінальних мазків	2
44	Класифікація запальних процесів та новоутворів молочної залози	4
45	Характеристика мікроскопічних змін соку простати при патологічних станах	4
46	Діагностика чоловічого безпліддя	4
47	Диференційна діагностика трансудатів, ексудатів	2
48	Автоматизовані методи біохімічних досліджень. Автоаналізатори.	4
49	Методи електрофоретичного розділення білкових фракцій, диспротеїнемії	2
50	Продукти обміну білків в нормі та при патології	2
51	Онкомаркери, діагностичне значення	4
52	Панелі ферментів, ізоферментів. Діагностичне значення	4
53	Зміни лабораторних показників при гострих та хронічних гепатитах	4

54	Характеристика глікемічних кривих при гіпер- та гіпоглікемічних станах	4
55	Характеристика лабораторних тестів в діагностиці цукрового діабету	4
56	Клініко-діагностичне значення визначення в крові: холестерину, тригліцеридів, вільних жирних кислот, фосфоліпідів.	4
57	Характеристика дисліпопротеїдемій	4
58	Характеристика порушень ВЕО, КЛС. Лабораторні ознаки	4
59	Клініко-діагностичне значення визначення в крові: заліза, його похідних, залізовв'язуючої здатності сироватки крові	2
60	Лабораторна діагностика порушень обміну порфіринів	4
61	Характеристика мазків крові та товстої краплі при різних типах малярії	2
62	Методи лабораторної діагностики гельмінтозів	2
63	Імунопрофілактика інфекційних захворювань	1
64	Вплив ліків на лабораторні показники	1
	Разом	204

Зав.кафедри клінічної
лабораторної діагностики
професор

Лаповець Л.Є.

РЕЦЕНЗІЯ

на робочу навчальну програму інтернатури
за спеціальністю “Лабораторна діагностика”
(6 міс., 920 год.)

Робоча навчальна програма складена на основі програми та навчального плану спеціалізації (інтернатури) зі спеціальності “Лабораторна діагностика”, затвердженої МОЗ України 15.09. 2011р. відповідно до наказу МОЗ України № 621 від 21. 11. 2005 р. “Про внесення змін до наказу МОЗ України від 23.02.2005 р. за №81”：“Про затвердження переліку спеціальностей та терміни навчання в інтернатурі випускників медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів, медичних факультетів університетів”.

Навчальна програма включає теоретичні і практичні питання лабораторної діагностики захворювань органів кровотворення, дихання, травлення, нирок і органів сечовиділення, жіночих і чоловічих статевих органів, ліквородіагностику, системи гемостазу, основні питання клінічної біохімії, діагностику паразитарних захворювань.

Навчальний план складений з розподілом годин лекцій, практичних і семінарських занять з кожної теми навчальної програми.

Об’єм робочої навчальної програми дозволяє засвоїти лабораторні методики, вивчити їх діагностичне значення, набути практичні навички, вміти оцінювати отримані результати.

Робоча навчальна програма рекомендована для затвердження методичною комісією факультету післядипломної освіти і впровадження в навчальний процес по інтернатурі на кафедрі клінічної лабораторної діагностики.

Рецензент

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Атлас клеток крови и костного мозга (ред. Козинец Г.И.). – М.: Триада-Х, 1998.- 150 с.
2. Базарнова М.А. и соавт. Руководство к практическим занятиям по клинической лабораторной диагностике. - К.: Вища школа, 1988. - 318 с.
3. Берегова О.Г., Кривохацька Ю.О. Методи клінічного дослідження крові. (методичні рекомендації). Запоріжжя, 2006. - 96 с.
4. Бодня К.І., Марченко В.Г., співавт. Малярія: паразитологія, епідеміологія, імунітет, діагностика та лікування.- Харків, 2003.- 213 с.
5. Вуд М.Э. Пал А.В. Секреты гематологии и онкологии. – М.: Издательство Бином, 2001. - 558 с.
6. Гематология. Новейший справочник / Под ред проф. К.М. Абдулкадырова. – М.: Эксмо, С.-Пб.: Сова, 2004.- 928 с.
7. Гематология детского возраста./Под ред. Алексеева Н.А./ СПб.: Гиппократ,1998 -550 с.
8. Глузман Д.Ф., Авраменко И.В., Склярченко Л.М. и др. Диагностика лейкозов (Атлас и практическое руководство). – К.: Морион, 2000.- 224 с.
9. Данилова Л.А. Анализы крови и мочи. СПб.: Салит-Мед. книга, 2000, 128 с.
10. Довідник з гематології / А.Ф.Романова, Я.І.Виговська, В.Є.Логінський та ін.; за ред. А.Ф. Романової. - К.: Здоров'я, 2006. - 324 с.
11. Камышников В.С. Справочник по клинико-биохимической лабораторной диагностике в 2 т. - Мн.: Беларусь, 2000 – 958 с.
12. Клінічна лабораторна діагностика (практичні заняття з біохімії)/Під ред. Денисюка В.Г. - Київ: Вища школа, 1994, 423 с.
13. Клінічна лабораторна діагностика. Практикум / Луцик Б.Д., Лаповець Л.Є., Порохнавець Л.Є. і ін.- Львів: Видавництво Тараса Сороки, 2008. – 264 с.
14. Коханевич Е.В., Ганина К.П., Суменко В.В. Кольпоцервикоскопия: Атлас. - К.: Вища шк. - 1997. - 50 с.
15. Кравченко В.Г. Шкірні та венеричні хвороби. Київ: Здоров'я, 1995, 300 с.
16. Лифшиц В.М., Сидельникова В.И. Медицинские лабораторные анализы. - М.: Тирада Х, 2000. – 310 с.
17. Лысенко А.Я., Владимова М.Г., Кондрашевич А.В., Майори Дж. Клиническая паразитология. ВОЗ, Женева, 2002 – 215 с.
18. Миронова И.И., Романова Л.А. Атлас осадков мочи. М.: 2007 - 172 с..
19. Миронова И.И., Романова Л.А., Долгов В.В. Общеклинические исследования (моча, кал, ликвор, эякулят). М.: 2005 - 206 с..
20. Назаренко А.Н., Кишкун В.Г. Клиническая оценка результатов лабораторных исследований. – М.: Медицина, 2000 – 544 с..
21. Подымова Р.Д. Болезни печени. М.: Медицина, 1998 - 700 с.
22. Посібник з клінічної лабораторної діагностики./Під ред. Денисюка В.Г./ К.: Вища школа, 1994. - 423 с.
23. Руководство по клинической лабораторной диагностике Ч.1-2, /Под ред. М.А. Базарновой. К.: Вища школа, 1991. - 614 с.
24. Справочник: заразные болезни человека. /Под ред. Ющука Н.Д., Ващенко Ю.А./ М.: Медицина, 1998.
25. Справочник по лабораторным методам исследования. /Под ред. Л.А.Даниловой. – СПб.: Питер, 2003. - 736 с.
26. Шабалова И.П. Цитологический атлас. Критерии диагностики заболеваний шейки матки. М.: 2001.
28. Клінічна лабораторна діагностика в 2-х частинах: Нормативне виробничо-практичне видання. – К.: МНІАЦ медичної статистики; МВЦ “Медінформ”, 2007.-332с., 336с.